

Buxus buigt, maar breekt niet voor Aziatische mot

Plaag van de buxusrups breidt zich nog elk jaar uit en treft vooral verkoop buxushaag

De afgelopen maanden was het opnieuw raak: de buxusmot (*Cydalima perspectalis*) zorgt wederom voor overlast bij boomkwekerijen, parken en tuinen.

De mot werd voor het eerst in Nederland gesignaleerd in 2007 en is sindsdien met een jaarlijkse opmars bezig. In september 2017 meldde de Vlinderstichting op de site Nature Today nog dat de soort zelfs explosief was toegenomen. De rupsen van de buxusmot zijn inmiddels vooral actief in het zuiden en midden van Nederland, waar zij buxusplanten volledig kaalvreten.

Auteur: Guus van Rijswijk

In de gemeente Uden, waar de rupsen zich tegoed deden aan particuliere tuinen en openbaar groen, werd de aanwezige buxus in het openbaar groen verwijderd. 'Op termijn zal de verwijderde buxus worden vervangen door een andere soort beplanting. De bloembakken zullen worden opgevuld

met perkplanten', liet de gemeente weten. Toch valt het met de daling in de verkoop van de plant mee: buxus is over het hele jaar gezien nog de best verkochte plant, aldus Gert Koert, mededirecteur van Groen-Direkt.

Klap op klap

Volgens Koert zijn de verkoopcijfers van buxus in de maanden april en mei iets gezakt. 'Buxus staat in deze maanden op de derde plaats van best verkochte planten. Een aantal jaren terug stond de plant het hele jaar op nummer één, maar dat is al

6 min. leestijd

ACHTERGROND

Buxus bij Baltussen

grotendeels te voorkomen. Daar voelden we nog wel enige verantwoordelijkheid voor, maar dat geldt niet voor de buxusrups.' Hij erkent dat de prijs een tijd geleden onder druk stond, maar dat is momenteel niet meer het geval. 'Buxus wordt niet meer voor hetzelfde bedrag verkocht als vele jaren geleden.' Hij wil geen verkoopaantallen noemen, maar de prijs staat momenteel door de buxusmot niet nog meer onder druk.

Geen hoge natuurwaarde

De buxusmot ofwel *Cydalima perspectalis* is afkomstig uit Azië en kwam ruim tien jaar geleden naar Europa, waarschijnlijk door middel van transport. Volwassen rupsen hebben een felgroen lijfje, een zwarte kop en zijn ongeveer vier centimeter lang. De motten hebben witte vleugels met een bruine rand óf geheel bruine vleugels. In grote aantallen is de rups van de buxusmot dodelijk voor alle soorten buxus. Hij vreet niet alleen de bladeren van de buxusplant, maar ook de groene bast van de takjes. Een eenmaal aangetaste buxusplant loopt niet meer uit: er resten slechts dode takken, bladskeletten en spinsel.

Jurriën van Deijk, projectleider bij de Vlinderstichting, zegt dat de stichting de buxusrups niet als overlastgevend ervaart. 'Buxus is van origine geen Nederlandse plant. Hij is geïmporteerd, dus er zitten sowieso risico's aan. Dat geldt ook voor de mot, die per ongeluk in Europa is beland.' Hoewel Van Deijk de invasie van rupsen vervelend vindt voor mensen met buxus in de tuin,

'De buxusmot geeft voor de biodiversiteit geen probleem'

noemt hij de aanwezigheid van de buxusmot voor de natuur als zodanig 'niet erg'. 'Buxus heeft geen hoge natuurwaarde. Voor mensen met een buxushaag is het natuurlijk rot, maar voor de biodiversiteit geeft de mot geen probleem.'

Chemische bestrijding

De Vlinderstichting zegt veel telefoontjes te krijgen over de buxusrups. 'Mensen vragen zich af wat ze eraan kunnen doen. Ze vinden het vervelend dat hun buxushaag plotseling bruin en kaal wordt en vragen ons wat te doen. Van chemische bestrijding zijn wij uiteraard geen voorstander. We adviseren eerst om de buxus te vervangen door iets anders. Als dat niet wenselijk is, kan je de rupsen handmatig wegvangen of gebruikmaken van het feromoon.' Gif werkt niet selectief tegen de buxusmot, vertelt hij. 'Dan spuit je vaak al het leven in een tuin weg. Feromoon werkt doorgaans erg goed; je vangt er veel mannetjes mee. Dat heeft impact op de voortplanting van de motten.' Van Deijk wijst ook op vogels als kauwen, eksters en mezen, die motten uit de buxushaag eten: 'Voor mensen met buxus juichen we dit toe; het is een natuurlijk proces.'

een tijdje geleden. Toch staat de plant gemiddeld over het hele jaar nog wel op nummer één.' De productie van buxus krijgt klap op klap te verwerken, erkent hij. 'De rups gaat behoorlijk tekeer waar hij komt.'

Groen-Direkt voorziet zijn klanten niet van advies, vertelt Koert. 'We bewegen ons uitsluitend op het terrein van vraag en aanbod. De vorige klap voor deze plant was de buxusschimmel *Cylindrocladium buxicola*, maar door een juiste toepassing is dit

Alternatief voor buxus

Volgens Van Deijk neemt de overlast nog steeds toe. 'Sinds de buxusmot in 2007 in ons land opdook, breidt de plaag zich nog elk jaar uit. In het noorden van Nederland zijn er nog geen grote aantallen gemeld, maar de plekken met vraatschade breiden zich ieder jaar uit.' Volgens Van Deijk is het eigenlijk onbegonnen werk om de buxusmot doeltreffend te bestrijden. 'Wij adviseren de buxus uit de tuin te halen en een alternatief terug te planten waar de natuur meer aan heeft.' Als mogelijkheden noemt hij struikkamperfoelie (*Lonicera*), Japanse hulst (*Ilex crenata*), aardbeiachtige struiken (*Potentilla fruticosa*) of inheemse vogelkers (*Prunus*). 'Denk met name aan liguster, die ook een haag vormt en waar bloemen in komen waar vlin-ders en bijen op afkomen. Buxusmotten kunnen er niet van leven. Een nachtvlinder als de ligusterpijl-staart, daar krijg je geen plaag van.'

'Sinds de buxusmot in 2007 in ons land opdook, breidt de plaag zich nog elk jaar uit'

Tot de voet afgevreten

Eigenaar Geert Baltussen van de in Oost-Brabant gelegen Geert Baltussen Boomkwekerij zegt van de buxusmot weinig last te hebben. 'Als we de mot veel zien vliegen, worden we extra alert en nemen we de bestrijding mee met een *Cylindrocladium*-bestrijding.' Baltussen erkent dat het voor de particulier momenteel heel anders is: 'Hele tuinen worden tot de voet afgevreten. Mensen vertrekken op maandag naar hun werk en vinden op zaterdag alleen nog het raamwerk van de heg terug. Sommigen zijn creatief met huis-tuin-en-keuken-middeltjes, de ander grijpt naar de gifspuit. Helaas is een particulier en gif geen goede combinatie. Als de vogels vervolgens de vergiftigde rupsen weer opeten, leggen zij soms ook het loodje. Jammer,

Geert Baltussen

want de laatste tijd zijn de vogels steeds meer de rups aan het verorberen, wat misschien ooit weer een natuurlijk evenwicht kan geven.'

Zuurgraad

Voorlopig is met name het zuiden van Nederland nog niet van de buxusmot verlost, erkent hij. 'Wij zetten onze buxus vooral af in Duitsland. In het Ruhrgebied kun je de laatste twee jaar geen buxus meer slijten. Ze zijn daar overgegaan op *Ilex crenata* (Japanse hulst) en *Taxus baccata*. In het noorden en oosten van Duitsland is de afzet ook een stuk minder dan voorheen, stelt de boomkweker. 'In het

zuiden van Duitsland en in Oostenrijk verloopt de afzet nog redelijk. In Oostenrijk dook de rups al in 2012 op. Zij hebben een tijdje wat meer *Ilex* afgenomen, maar omdat de zuurgraad van de grond en het water daar te hoog is voor *Ilex*, zijn ze weer gedeeltelijk op buxus teruggevallen.' Ook in Zuid-Duitsland is de zuurgraad van de grond een probleem voor *Ilex*, vertelt hij. '*Taxus* doet het daarentegen goed in de grond, maar die staat weer niet graag in een pot. Verder wil *Ilex* ook niet echt lekker groeien in kleigrond, dus ook daar wordt weer redelijk buxus verkocht. De verkoop van buxus voor haag en aanplant in tuinen

BUXUSMOT BEHOORT TOT DE INVASIEVE EXOTEN

De buxusmot is in ons land een zogenoemde invasieve exoot. Dat houdt in dat de soort van origine niet in ons land voorkomt en hier door menselijk toedoen is beland. Het invasieve karakter betekent dat de soort zich hier kan voortplanten, zich in nieuwe leefgebieden kan vestigen en kan uitbreiden. De buxusmot heeft in Nederland nauwelijks natuurlijke vijanden. De buxusmot heeft dan ook alle ruimte om toe te nemen en zich een invasief karakter te verwerven.

is ingestort. De afzet bedraagt nog hooguit 15 procent van wat we in 2012 nog deden.' De kans op schimmel of buxusmot voor vaste beplanting vinden consumenten simpelweg te groot, vertelt hij. 'Buxus in pot voor op het terras of bij de voordeur wordt nog redelijk afgenomen. Dit wordt steeds meer als wegwerpartikel gezien.'

Engelsen blijven buxus trouw

Baltussen wijst erop dat de prijs van buxus onderuit is gegaan; dat maakt de stap tot aanschaf weer kleiner: 'De plant gaat een seizoen mee, als je een beetje geluk hebt, en bevroor of verdroogde toch al vaak in de winter. Datzelfde geldt ook voor *Ilex* en *Taxus*, maar daar betaal je het dubbele voor.' In Engeland speelt de schimmel buxus al vijftien jaar parten, stelt hij. 'Maar Engelsen kopen weer een nieuwe, domweg omdat ze die mooi vinden. Duitsers daarentegen hebben er meer moeite mee als planten vroegtijdig het loodje leggen en schaffen minder snel een nieuwe, soortgelijke plant aan.'

'Buxus voor haag en aanplant in tuinen is ingestort'

Buxus is blijver

Hoewel de ellende die de invasieve exoot in buxusland aanricht aanzienlijk is, lijkt het er niet op dat buxus zomaar verdwijnt uit Nederlandse tuinen en kwekerijen. Buxus buigt, maar breekt vooralsnog niet voor de Aziatische buxusmot. Het zal nog wel een paar jaar duren voordat de prijzen weer

substantieel aantrekken, denkt Geert Baltussen. 'Sommige maten beginnen weer schaars te worden. Buxus is gegarandeerd een blijver, maar niet als haag en ook veel minder in de tuin geplant als bol. Buxus in pot daarentegen is te mooi en te geliefd bij tuiniers om uit de gratie te raken.'

Be social

Scan of ga naar:

www.vakbladdehovenier.nl/artikel.asp?id=7-7698

BUXATRAP LOKT MANNETJESMOT MET FEROMOON

Het bedrijf Koppert heeft een biologisch bestrijdingsmiddel van de buxusmot op de markt gebracht: de Buxatrap. Een woordvoerder van Koppert: 'De buxusmot tast de gewone buxus (*Buxus sempervirens*) aan, maar ook *Buxus moccrophylla*, *Buxus sinica* en *Buxus colchica*. In de boomkwekerij kunnen telers de mannelijke motten in en buiten de kas wegvangen met de Buxatrap. Deze bestaat uit een val, waarin zich een soortspecifiek feromoon bevindt. Dit feromoon lokt geen vrouwtjes (die de eitjes leggen), waardoor je de plaag niet aantrekt. Telers kunnen de Buxatrap gebruiken om de aanwezigheid van de buxusmot te signaleren, zodat ze weten wanneer ze de mot ook met andere maatregelen moeten gaan bestrijden. Dat is belangrijk, want de buxusmot kan in korte tijd veel schade veroorzaken en zich plaatselijk snel uitbreiden.'